

Participarea minorităților naționale la alegerile parlamentare

6 decembrie 2020

Analiza realizată de Departamentul pentru Relații Interetnice prezintă modul în care minoritățile naționale din România au participat la procesul electoral pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului organizat în data de 6 decembrie 2020.

România a creat, în cadrul sistemului constituțional, condițiile și cadrul legal necesare pentru participarea efectivă a persoanelor aparținând minorităților naționale la procesele de luare a deciziilor, în special la acelea care le privesc direct, precum și la organele alese la nivel central.

Participarea minorităților naționale în alegeri contribuie la consolidarea statului de drept și a democrației în general.

1 Participarea minorităților naționale la procesul electoral constituie o condiție esențială pentru participarea minorităților naționale la viața publică, socială, economică, pentru participarea acestora la procesul de luare a deciziilor în domenii care le privesc în mod direct. Statul român garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul de a lua parte la administrarea afacerilor publice, inclusiv prin dreptul de a vota și de a candida fără discriminare pentru funcții publice. O minoritate națională este reprezentată în Parlamentul României numai dacă participă la alegeri în condițiile reglementate de legislația electorală. Dacă aceste condiții nu sunt îndeplinite, organizația nu mai are dreptul de a participa la procesul electoral pentru alegerea Parlamentului. Pe cale de consecință, minoritatea respectivă nu mai este reprezentată în Parlament

În România, cooperarea directă cu minoritățile naționale a fost și este posibilă și prin reprezentarea în cadrul Parlamentului.

Dreptul minorităților naționale de a participa la alegerile pentru Camera Deputaților și a Senatului este reglementat de art. 56 din Legea nr. 208/2015 *pentru alegerea privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare*. Legea reglementează definiția etniei, dar numai în context electoral, tipurile de organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale, precum și condițiile pe care aceste organizații trebuie să le îndeplinească pentru a participa la procesul electoral: pot depune candidaturi organizațiile cetățenilor romani aparținând minorităților naționale reprezentate în Parlament,

precum și alte organizații ale cetățenilor români aparținând minorităților naționale legal constituite, care trebuie să îndeplinească o serie de condiții cumulative.

Acest drept este consfințit și de *Convenția-cadru din 1 februarie 1995 pentru protecția minorităților naționale, încheiată la Strasbourg la 1 februarie 1995*, ratificată de România prin Legea Nr. 33/1995 pentru ratificarea Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale.

Conform rezultatelor oficiale ale Recensământului populației și locuințelor din 2011, numărul cetățenilor aparținând minorităților naționale pentru fiecare etnie este: etnia maghiară - 1.227.623; etnia romă - 621.573; etnia ucraineană - 50.920; etnia germană - 36.042; etnia turcă - 27.698; etnia rusă – lipoveană -23.487; etnia tătară -20.282; etnia sârbă -18.076; etnia slovacă - 13.654; etnia bulgară - 7.336; etnia croată -5.408; etnia elenă - 3.668; etnia italiană - 3.203; etnia evreiască -3.271; etnia cehă -2.477; etnia polonă -2.543; etnia armeană-1.361; etnia macedoneană -1.264; etnia albaneză – 407; etnia ruteană – 497.

Cadrul legal

Legea nr. 208/2015 pentru alegerea privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare

2

Potrivit prevederilor art. 56 alin. (1) ”Organizațiile cetățenilor aparținând unei minorități naționale, legal constituite, care nu au obținut în alegeri cel puțin un mandat de deputat sau de senator au dreptul, potrivit art. 62 alin. (2) din Constituția României, republicată, la un mandat de deputat, dacă au obținut, pe întreaga țară, un număr de voturi egal cu cel puțin 5% din numărul mediu de voturi valabil exprimate pe țară pentru alegerea unui deputat. Numărul mediu de voturi valabil exprimate pe țară pentru alegerea unui deputat reprezintă partea întreagă, nerotunjită, a raportului dintre numărul de voturi valabil exprimate obținute la nivel național de toate partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale sau organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale care au întrunit condiția de prag electoral, voturile valabil exprimate obținute de candidații independenți care au primit mandate și numărul total de mandate pentru Camera Deputaților”

(2) Pot depune candidaturi organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale reprezentate în Parlament.

(3) Prin minoritate națională se înțelege acea etnie reprezentată în Consiliul Minorităților Naționale.

(4) Pot depune candidaturi și alte organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale, legal constituite, care sunt de utilitate publică și care prezintă Biroului Electoral Central, în termen de 30 de zile de la data stabilirii zilei alegerilor, o listă de membri cuprinzând un

număr de cel puțin 15% din numărul total al cetățenilor care, la ultimul recensământ, s-au declarat ca aparținând minorității respective.

(5) Dacă numărul membrilor necesari pentru îndeplinirea condițiilor prevăzute la alin. (4) este mai mare de 20.000 de persoane, lista membrilor trebuie să cuprindă cel puțin 20.000 de persoane domiciliate în cel puțin 15 din județele țării și în municipiul București, dar nu mai puțin de 300 de persoane pentru fiecare dintre aceste județe și pentru municipiul București.

(6) Lista membrilor se întocmește pe localități și pe județe și trebuie să cuprindă: denumirea organizației, numele și prenumele membrilor, codul numeric personal, data nașterii, domiciliul, denumirea, seria și numărul actului de identitate, semnăturile acestora, precum și numele și prenumele persoanei care a întocmit-o. Persoana care a întocmit lista este obligată să depună și o declarație pe propria răspundere prin care să ateste veridicitatea semnăturii membrilor, precum și faptul că lista a fost întocmită în vederea participării la alegerile parlamentare din anul respectiv.

(7) În sensul prezentei legi, organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, prevăzute la alin. (1)-(4), le este aplicabil același regim juridic ca și partidelor politice doar în perioada electorală.

(8) Prevederile alin. (1) nu se aplică organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale care a participat la alegeri într-o alianță electorală.

3 (9) Mandatul de deputat atribuit potrivit alin. (1) se acordă peste numărul total de deputați rezultat din norma de reprezentare.

(10) Organizațiile prevăzute la alin. (1)-(4) pot participa la alegeri și pot depune candidaturi numai sub denumirea și cu semnul electoral ale respectivei organizații.”

Convenția-cadru din 1 februarie 1995 pentru protecția minorităților naționale, încheiată la Strasbourg la 1 februarie 1995, ratificată de România prin Legea Nr. 33/1995 pentru ratificarea Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

Articolul 15. Părțile vor crea condițiile necesare pentru participarea efectivă a persoanelor aparținând minorităților naționale la viața culturală, socială și economică și la treburile publice, în special acelea care le privesc direct.

I. Participarea la alegeri a minorităților naționale

Propunerile de candidați¹

Conform prevederilor art. 52 alin. (1²) din Legea nr. 208/2015, "Listele de candidați propuse de către organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale pentru toate circumscripțiile electorale, conform art. 54 alin. (4), se depun la Biroul Electoral Central, până cel mai târziu cu 60 de zile înaintea datei alegerilor."

Potrivit prevederilor art. 54 alin. (4) din Legea nr. 208/2015, "Prin excepție de la art. 52 alin. (6), organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale prevăzute la art. 56 depun la Biroul Electoral Central aceeași listă de candidați, în toate circumscripțiile electorale, cu aplicarea corespunzătoare a art. 53 alin. (1), fără necesitatea altei susțineri decât cea prevăzută la art. 56."

Biroul Electoral Central a publicat pe pagina web proprie lista tuturor candidaților la alegerile parlamentare, după admiterea de către Birou a candidaturilor.

Datele comunicate de către Biroul Electoral Central au fost structurate pe județe, circumscripții electorale, denumirea formațiunii politice/candidat independent, poziția pe buletinul de vot, denumirea membrului din cadrul alianței care a propus candidatul, numele și prenumele candidatului, funcția pentru care candidează, numărul și denumirea circumscripției electorale în care candidează și poziția pe lista de candidați.

4

Deși legislația electorală prevede că listele de candidați trebuie întocmite astfel încât să asigure reprezentarea ambelor sexe, informațiile comunicate pe pagina Biroului Electoral Central nu cuprind date în acest sens.

În ceea ce privește participarea la alegeri a cetățenilor aparținând minorităților naționale și rezultatele scrutinului, în cadrul analizei Departamentului pentru Relații Interetnice au fost avute în vedere următoarele date:

- a) organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale membre ale Consiliului Minorităților Naționale (CMN), organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale care nu sunt membre ale CMN;
- b) numărul de mandate obținute pentru funcția de deputat, respectiv pentru funcția de senator de fiecare organizație a cetățenilor aparținând minorităților naționale.

În ceea ce privește datele referitoare la numărul de femei, concluziile Departamentului rezultate în cadrul analizei au fost confruntate și cu comunicările diferitelor formațiuni politice, precum și cu informații colectate din mass-media sau de la parteneri instituționali, în

¹ În realizarea acestei analize, Departamentul pentru Relații Interetnice a utilizat datele referitoare la alegerea Camerei Deputaților și a Senatului din 2020, date publicate de Biroul Electoral Central - <https://parlamentare2020.bec.ro/candidati/>

contextul în care lista tuturor candidaților publicată de Biroul Electoral Central nu cuprinde astfel de date.

1. Camera Deputaților

Liste de candidați pentru un loc în Camera Deputaților au fost depuse de către organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale care au calitatea de membru al Consiliului Minorităților Naționale² și de o organizație care nu are această calitate.

Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale care au calitatea de membru al Consiliului Minorităților Naționale și care au depus liste de candidați în conformitate cu prevederile art. 56 alin. (2) din Legea nr. 208/2015 sunt:

- Asociația Partida Romilor Pro Europa;
- Forumul Democrat al Germanilor din România;
- Uniunea Ucrainenilor din România;
- Uniunea Democratică a Slovacilor și Cehilor din România;
- Comunitatea Rușilor Lipoveni din România;
- Uniunea Bulgară din Banat România;
- Uniunea Sârbilor din România;
- Uniunea Croaților din România;
- Uniunea Polonezilor din România;
- Uniunea Armenilor din România;
- Federația Comunităților Evreiești din România;
- Uniunea Culturală a Rutenilor din România;
- Uniunea Democrată Turcă din România;
- Asociația Italianilor din România RO.AS.IT.;
- Asociația Liga Albanezilor din România;
- Asociația Macedonenilor din România;
- Uniunea Elenă din România.

Uniunea Democrată Maghiară din România, organizație membră a Consiliului Minorităților Naționale, a depus liste de candidați în conformitate cu prevederile art. 54 alin. (1) din Legea nr. 208/2015.

Uniunea Democrată a Tătarilor Turco Musulmani, organizație care nu are calitatea de membru al Consiliului Minorităților Naționale a depus lista de candidați în conformitate cu prevederile art. 56 alin. (4) – (6) din Legea nr. 208/2015.³

² Funcționarea Consiliului Minorităților Naționale este reglementată prin Hotărârea Guvernului nr.589/2001 privind înființarea Consiliului Minorităților Naționale, cu modificările și completările ulterioare.

Potrivit dispozițiilor art.2 din actul normativ menționat mai sus, Consiliul Minorităților Naționale este format din câte 3 reprezentanți ai organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, reprezentate în Parlamentul României. Calitatea de membru în Consiliul Minorităților Naționale nu încetează în cazul în care, ulterior alegerilor parlamentare, mandatul de deputat obținut de către o organizație a cetățenilor aparținând minorităților naționale devine vacant.

Nicio altă organizație a cetățenilor aparținând minorităților naționale nu a depus lista de candidați în conformitate cu prevederile art. 56 alin. (4) – (6) din Legea nr. 208/2015.

Prezența femeilor pe listele de candidați depuse de organizații este disproporționată față de numărul candidaților de sex opus. De exemplu, lista de candidați depusă de Uniunea Armenilor din România cuprinde o singură femeie din șase candidați; un caz similar este al Asociației Partida Romilor “Pro Europa”. Pe listele de candidați depuse de Uniunea Democratică a Slovacilor și Cehilor din România se regăsește numele unei femei, din totalul de 4 candidați. Pentru minoritatea tătară, 2 femei au candidat din partea Uniunii Democratice a Tătarilor Turco Musulmani, din totalul de 5 candidaturi depuse de organizație. 4 femei din cei 6 candidați ai minorității rutene se regăsesc pe lista Uniunii Culturale a Rutenilor din România.

129 de femei au candidat din partea minorității maghiare pentru ambele camere ale Parlamentului.

2. Senat

Liste de candidați pentru un loc în Senat au fost depuse de Uniunea Democrată Maghiară din România, organizație care are calitatea de membru al Consiliului Minorităților Naționale.

II. Rezultatele alegerilor

În urma scrutinului din 6 decembrie 2020, Grupul parlamentar al minorităților naționale din Camera Deputaților este format din **18 deputați** care reprezintă organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, astfel: Asociația Liga Albanezilor din România (9031 de voturi valabil exprimate); Uniunea Armenilor din România (3820 de voturi valabil exprimate); Uniunea Bulgară din Banat – România (4853 de voturi valabil exprimate); Uniunea Croaților din România (3345 de voturi valabil exprimate); Uniunea Elenă din România (6096 de voturi valabil exprimate) ; Federația Comunităților Evreiești din România (3509 de voturi valabil exprimate) ; Forumul Democrat al Germanilor din România (7582 de voturi valabil exprimate); Asociația Italianilor din România “RO.AS.IT” (4170 de voturi valabil exprimate); Uniunea Polonezilor din România (3751 de voturi valabil exprimate); Asociația Partida Romilor “Pro Europa” (14525 de voturi valabil exprimate); Comunitatea Rușilor Lipoveni din România (5146 de voturi valabil exprimate); Uniunea Sârbilor din România (4692 de voturi valabil exprimate); Uniunea Democratică a Slovacilor și Cehilor din România (5386 de voturi valabil exprimate); Uniunea Democrată Turcă din România (3540 de voturi valabil exprimate); Uniunea Ucrainenilor din România (5458 de voturi valabil exprimate); Asociația Macedonenilor din România (7144 de voturi valabil exprimate);

³ Uniunea Democrată a Tătarilor Turco Musulmani a deținut calitatea de membru al Consiliului Minorităților Naționale în perioada - 2016.

Uniunea Democrată a Tătarilor Turco-Musulmani din România (U.D.T.T.M.R.) nu a participat la procesul electoral pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului din data de 11 decembrie 2016.

Uniunea Culturală a Rutenilor din România (3779 de voturi valabil exprimate); Uniunea Democrată a Tătarilor Turco Musulmani (2862 de voturi valabil exprimate).

În urma scrutinului din 11 decembrie 2016, Grupul parlamentar al minorităților naționale din Camera Deputaților a fost format din **17 deputați** care au reprezentat organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, astfel: Asociația Liga Albanezilor din România (4640 de voturi valabil exprimate); Uniunea Armenilor din România (4868 de voturi valabil exprimate); Uniunea Bulgară din Banat – România (4542 de voturi valabil exprimate); Uniunea Croaților din România (2824 de voturi valabil exprimate); Uniunea Elenă din România (5817 de voturi valabil exprimate); Federația Comunităților Evreiești din România (5069 de voturi valabil exprimate); Forumul Democrat al Germanilor din România (12375 de voturi valabil exprimate); Asociația Italianilor din România “RO.AS.IT” (3486 de voturi valabil exprimate); Uniunea Polonezilor din România (3355 de voturi valabil exprimate); Asociația Partida Romilor “Pro Europa” (13126 de voturi valabil exprimate); Comunitatea Rușilor Lipoveni din România (6160 de voturi valabil exprimate); Uniunea Sârbilor din România (5468 de voturi valabil exprimate); Uniunea Democratică a Slovacilor și Cehilor din România (6546 de voturi valabil exprimate); Uniunea Democrată Turcă din România (5536 de voturi valabil exprimate); Uniunea Ucrainenilor din România (1172 de voturi valabil exprimate); Asociația Macedonenilor din România (5513 de voturi valabil exprimate); Uniunea Culturală a Rutenilor din România (2824 de voturi valabil exprimate);

7 Grupul parlamentar al minorităților naționale din Camera Deputaților nu are în componența sa nicio femeie.

Participarea Uniunii Democrate a Tătarilor Turco Musulmani la scrutinul electoral din decembrie 2020 și atribuirea unui mandat de deputat acestei formațiuni a condus la restabilirea componenței Grupului parlamentar al minorităților naționale din Camera Deputaților așa cum aceasta a fost înainte de alegerile parlamentare din 2016.

Uniunea Democrată Maghiară din România are un grup parlamentar în Senat format din 9 persoane (348 262 de voturi valabil exprimate) și un grup distinct în Camera Deputaților format din 21 de persoane (339 030 de voturi valabil exprimate), ca și la precedentele alegeri. În urma scrutinului din 11 decembrie 2016, 435.969 de voturi valabil exprimate au fost acordate de alegători în favoarea UDMR pentru Camera Deputaților și 440.409 de voturi valabil exprimate au fost acordate de alegători în favoarea acestei formațiuni pentru Senat.

Dintre cele 30 locuri câștigate de UDMR în Parlamentul României, trei sunt ocupate de femei, un loc la Senat (pentru județul Sălaj) și două locuri la Camera Deputaților (pentru județele Mureș și Bihor).